

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	IV
สารบัญ	V
สารบัญตาราง.....	XIII
สารบัญภาพ.....	XIV
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย.....	3
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
1.5 กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย.....	6
1.6 คำสำคัญของงานวิจัย.....	8
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง/การทบทวนวรรณกรรม.....	10
2.1 ศึกษาผังแม่บทการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์ตามแนวแกนอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (Historical Corridor).....	11
2.1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	11
2.1.2 ศึกษาผังแม่บทพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย -กำแพงเพชร.....	23
2.1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)..	23
2.1.4 ความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2555-2559).....	26
2.1.5 ยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องของโครงการวิจัย.....	27
2.1.6 ศักยภาพการพัฒนาด้านการตลาดการท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของประเทศไทย.....	29
2.1.7 ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของภาคเหนือ.....	30
2.1.8 ศักยภาพการพัฒนาตามแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	31
2.1.9 คุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี.....	32
2.2 ศึกษาแนวทางการปรับปรุงบรรยากาศในการรับรู้สุนทรียภาพของเมืองและการรักษาความงามและเอกลักษณ์ของเมืองประวัติศาสตร์ (Romantic City).....	37
2.2.1 ภูมิทัศน์เมืองและการรับรู้.....	37
2.2.2 สุนทรียภาพ (Aesthetics).....	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2.3 ระเบียบวิธีการศึกษาสุนทรียภาพของสภาพแวดล้อม.....	43
2.2.4 แนวความคิดเรื่องสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว.....	46
2.2.5 แนวคิดในการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองประวัติศาสตร์.....	47
2.3 ศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เชื่อมโยงแหล่งมรดกโลก (World Heritage Cluster).....	48
2.3.1 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์(Creative Tourism).....	49
2.3.2 แนวความคิดในการออกแบบพัฒนา.....	50
2.4 ศึกษาแนวทางพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวที่หลากหลายเชื่อมโยงชุมชนประวัติศาสตร์ชุมชนวัฒนธรรม ชุมชนตลาด และชุมชนริมน้ำ ด้วยรูปแบบที่หลากหลายทั้งทางบกและทางน้ำ.....	55
2.4.1 แหล่งและคุณค่าทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์.....	56
2.4.2 สังคมและวัฒนธรรมในสมัยสุโขทัย.....	58
2.4.3 แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมและประเพณี.....	59
2.5 มาตรการทางกฎหมาย (Zoning Ordinance) ในการควบคุมสภาพแวดล้อมของเมืองมรดกโลกที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและวิถีชีวิตชุมชน.....	63
2.5.1 กรอบและมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาเมือง.....	63
2.5.2 กรอบและมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาเมือง.....	67
2.5.3 ความสอดคล้องกับผังการพัฒนาเมืองประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร.....	70
2.6 ศึกษาวัฒนธรรมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมและเกิดผลกระทบเชิงบวกต่อมรดกวัฒนธรรม.....	76
2.6.1 มาตรฐานการออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์ตามเส้นทางท่องเที่ยว.....	76
2.6.2 การออกแบบเพื่อส่งเสริมมุมมองที่สวยงามเป็นพิเศษ.....	78
2.6.3 การปลูกต้นไม้.....	78
2.6.4 การติดตั้งป้ายบอกทาง.....	80
2.6.5 การจัดระเบียบป้ายโฆษณา.....	80
2.6.6 การออกแบบองค์ประกอบภูมิทัศน์อื่นๆ.....	81
2.6.7 มาตรฐานการออกแบบป้ายเพื่อการท่องเที่ยว.....	81
2.6.8 มาตรฐานการออกแบบสถาปัตยกรรม.....	87
2.6.9 การออกแบบและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อทุกคน.....	88
2.6.10 การจัดให้มีระบบสาธารณูปโภคที่เหมาะสม.....	98

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.7 ศึกษาแนวทางพัฒนาของสื่อสัญลักษณ์และผลิตภัณฑ์ชุมชนสร้างเอกลักษณ์ ส่งเสริมภาพลักษณ์ต่อชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว.....	98
2.7.1 แนวคิดเกี่ยวกับภาพลักษณ์.....	98
2.7.2 การออกแบบภาพสัญลักษณ์และเครื่องหมายสัญลักษณ์.....	103
2.7.3 ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว.....	105
2.7.4 แนวความคิดเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม.....	106
2.8 ศึกษากระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนสถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา กรมศิลปกร กลุ่มชุมชน และ ประชาชนในท้องถิ่นทั้งการพัฒนาพื้นที่และการแก้ปัญหาต่างๆ.....	106
2.8.1 แนวคิดในการดำเนินงาน.....	106
2.8.2 แนวทางการจัดการมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพ.....	107
2.8.3 แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพ.....	108
2.8.4 แนวทางการจัดการมีส่วนร่วมให้ประสบความสำเร็จ.....	109
2.8.5 หลักการการสื่อสารและประชาสัมพันธ์.....	111
2.8.6 การค้นคว้าวิจัย.....	111
2.8.7 การสื่อสารสัมพันธ์.....	112
2.8.8 การประเมินผลการสื่อสาร.....	114
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	116
3.1 วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล.....	116
3.1.1 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	116
3.1.2 สถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล.....	116
3.1.3 ขั้นตอนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย.....	117
3.1.4 ยุทธศาสตร์ในการดำเนินการวิจัย.....	118
3.1.5 ระยะเวลาทำการวิจัย.....	121
3.1.6 ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย.....	121
3.1.7 ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ.....	122
3.1.8 กระบวนการร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อร่วมพัฒนาและแก้ปัญหา.....	123
3.1.9 แผนการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	123
3.2 การดำเนินการเก็บข้อมูล.....	127
3.2.1 การจัดประชุม สัมมนา.....	127
3.2.2 การประชุมเปิดตัวโครงการฯ ในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย.....	129
3.2.3 การประชุมเปิดตัวโครงการฯ ในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร.....	130

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2.4 การประชุม สัมมนา ฝึกอบรมในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย.....	131
3.2.5 การประชุม สัมมนา ฝึกอบรมในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย	132
3.2.6 การส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ ศรีสัชนาลัย.....	133
3.2.7 การประชุม สัมมนา ฝึกอบรมในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชร.....	136
3.2.8 กรอบการคัดเลือกประเภทศิลปะท้องถิ่นการจัดแสดง/กิจกรรม ดำเนินงานโครงการในพื้นที่ต้นแบบ.....	140
3.2.9 แนวทางการออกแบบสื่อสัญลักษณ์และผลิตภัณฑ์ชุมชน.....	141
บทที่ 4 ผลการวิจัยการพัฒนาผังแม่บทการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน	
พื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร.....	144
4.1 ผลการศึกษา วิเคราะห์ผังแม่บทการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์ ตามแนวแกนอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (Historical Corridor).....	144
4.1.1 คุณค่าในการประกาศเป็นแหล่งมรดกโลก.....	144
4.1.2 ภาพลักษณ์เพื่อการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร.....	145
4.1.3 การวิเคราะห์สถานการณ์(Situational analysis : SWOT analysis) การวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์พื้นที่พิเศษของแหล่งมรดกโลก....	149
4.1.4 ศักยภาพการพัฒนาด้านการตลาดการท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ของประเทศไทย.....	155
4.1.5 ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของภาคเหนือ.....	159
4.1.6 ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวตามแผนการจัดการ อุทยานประวัติศาสตร์.....	160
4.1.7 การวิเคราะห์สถานการณ์ (Situational analysis : SWOT analysis) การวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์พื้นที่พิเศษของแหล่งมรดกโลก.....	161
4.2 ผลศึกษาวิเคราะห์และแนวทางการปรับปรุงบรรยากาศในการรับรู้สุนทรียภาพ ของเมืองและการรักษาความงามและเอกลักษณ์ของเมืองประวัติศาสตร์ (Romantic City).....	163
4.2.1 แนวทางการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืน.....	162
4.2.2 สรุปลักษณ์ประกอบสำคัญของเมืองที่มีผลต่อการรับรู้สุนทรียภาพ.....	164
4.2.3 การรับรู้ภูมิทัศน์เมือง.....	165

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3 ผลการศึกษาวิเคราะห์และแนวทางส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เชื่อมโยงแหล่งมรดกโลก(World Heritage Cluster)	166
4.3.1 ลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.....	166
4.3.2 แบบจำลองการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.....	167
4.3.3 ระดับการจัดส่งสินค้าและบริการ.....	167
4.3.4 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ.....	168
4.4 ผลการศึกษาวิเคราะห์ แนวทางพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวที่หลากหลายเชื่อมโยงชุมชนประวัติศาสตร์ ชุมชนวัฒนธรรม ชุมชนตลาด และชุมชนริมน้ำด้วยรูปแบบที่หลากหลายทั้งทางบกและทางน้ำ.....	171
4.4.1 แหล่งโบราณสถานในพื้นที่เส้นทางเชื่อมโยงโบราณ.....	171
4.4.2 สถานภาพด้านแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์.....	176
4.4.3 เสนอแนะแนวทางพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวที่หลากหลายเชื่อมโยงชุมชนประวัติศาสตร์ชุมชนวัฒนธรรม ชุมชนตลาดและชุมชนริมน้ำด้วยรูปแบบที่หลากหลายทั้งทางบกและทางน้ำ.....	177
4.5 ผลการศึกษา วิเคราะห์ และกำหนดมาตรการทางกฎหมาย (Zoning Ordinance) ในการควบคุมสภาพแวดล้อมของเมืองมรดกโลกที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและวิถีชีวิตชุมชน.....	184
4.5.1 ความสอดคล้องกับผังการพัฒนาของชุมชนสุขุขทัย.....	184
4.5.2 ความสอดคล้องกับผังการพัฒนาของชุมชนศรีสัชนาลัย.....	186
4.5.3 ความสอดคล้องกับผังพัฒนาเมืองกำแพงเพชร.....	188
4.5.4 กฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์เมืองและชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ (Washington Charter 1987).....	189
4.6 ศึกษาวัตรกรรมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมและเกิดผลกระทบเชิงบวกต่อมรดกวัฒนธรรม.....	190
4.6.1 มาตรฐานการออกแบบสถาปัตยกรรม.....	190
4.6.2 มาตรฐานในการการออกแบบภูมิทัศน์.....	196
4.7 ผลการศึกษาและพัฒนา แนวทางของสื่อสัญลักษณ์และผลิตภัณฑ์ชุมชนสร้างเอกลักษณ์ ส่งเสริมภาพลักษณ์ต่อชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว.....	197
4.7.1 บทบาทและความสำคัญของภาษาภาพ.....	197
4.8 ผลการศึกษาเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา กรมศิลปกร กลุ่มชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นทั้งการพัฒนาพื้นที่และการแก้ปัญหาต่างๆ.....	199
4.8.1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและภาคยุทธศาสตร์.....	199
4.8.2 กลุ่มสื่อมวลชน.....	199

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะการพัฒนาผังแม่บทการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	
อย่างยั่งยืนพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร.....	200
5.1 การผังแม่บทการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์ตามแนวแกนอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (Historical Corridor).....	200
5.1.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาตามผังแม่บท.....	200
5.2 การสร้างบรรยากาศในการรับรู้สุนทรียภาพของเมืองและการรักษาความงามและ เอกลักษณ์ของเมืองประวัติศาสตร์ (Romantic City).....	201
5.2.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาตามผังแม่บท.....	201
5.3 การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เชื่อมโยงแหล่งมรดกโลก (World Heritage Cluster).....	202
5.3.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาตามผังแม่บท.....	202
5.3.2 แนวทางการจัดการพื้นที่และภูมิทัศน์.....	202
5.3.3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว....	205
5.4 การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวที่หลากหลายเชื่อมโยงชุมชนประวัติศาสตร์ ชุมชนวัฒนธรรม ชุมชนตลาด และชุมชนริมน้ำ ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งทางบกและทางน้ำ.....	206
5.4.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาตามผังแม่บท.....	206
5.4.2 ข้อเสนอแนะพื้นที่โครงข่ายเชื่อมโยงการท่องเที่ยวที่หลากหลาย.....	206
5.4.3 แนวความคิดการเชื่อมโยงของการพัฒนากการท่องเที่ยวของ อุทยานประวัติศาสตร์.....	207
5.4.4 ผังแนวคิดในการออกแบบผังทางเลือกในการพัฒนาพื้นที่.....	216
5.4.5 การศึกษาความเหมาะสมและแนวความคิดในการพัฒนา.....	219
5.5 ผังแนวคิดในการออกแบบของโครงการ.....	222
5.5.1 ผังทางเลือกในการพัฒนาพื้นที่.....	222
5.5.2 แนวคิดในการออกแบบเชื่อมโยงพื้นที่เพื่อการออกแบบ และปรับปรุงภูมิทัศน์.....	223
5.5.3 พื้นที่ออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์.....	224
5.6 เพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนามาตรการทางกฎหมาย (Zoning Ordinance) ใน การควบคุมสภาพแวดล้อมของเมืองมรดกโลกที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านการ ท่องเที่ยวและวิถีชีวิตชุมชน.....	225

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.6 เพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนามาตรการทางกฎหมาย (Zoning Ordinance) ในการควบคุมสภาพแวดล้อมของเมืองมรดกโลกที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้าน การท่องเที่ยวและวิถีชีวิตชุมชน.....	225
5.6.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาตามผังแม่บท.....	225
5.6.2 แนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมาย.....	225
5.6.3 แนวทางการพัฒนาเมืองและมาตรการควบคุมพื้นที่	226
5.6.4 แนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับผังการพัฒนาของชุมชนสุขุทัย.....	229
5.6.5 แนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับผังการพัฒนาของชุมชนศรีสันาลัย..	231
5.7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมและเกิดผลกระทบเชิงบวก ต่อมรดกวัฒนธรรม.....	234
5.7.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาตามผังแม่บท.....	234
5.8 พัฒนาต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการใช้สื่อสัญลักษณ์และผลิตภัณฑ์ชุมชน สร้างเอกลักษณ์ ส่งเสริมภาพลักษณ์ต่อชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว	234
5.8.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาตามผังแม่บท.....	234
5.8.2 แนวคิดการสร้างภาพแทน (Representation).....	235
5.9 เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา กรมศิลปกร กลุ่มชุมชน และ ประชาชนในท้องถิ่นทั้งการพัฒนาพื้นที่และการแก้ปัญหาต่าง ๆ.....	235
5.10 สรุปแผนงานและโครงการตามการพัฒนาตามผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย -กำแพงเพชร.....	236
5.10.1 พื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย.....	236
5.10.2 พื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ ศรีสัชนาลัย.....	237
5.10.3 พื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร.....	237
5.11 สรุปผลการวิจัย.....	240
5.11.1 ผลการจัดทำผังแม่บทการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์ตามแนวแกน อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร.....	240
5.11.2 สรุปแผนงานและโครงการตามการพัฒนาตามผังแม่บทบูรณาการ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร.....	247
5.11.3 สรุปแผนงานและโครงการตามการพัฒนาตามผังแม่บทบูรณาการ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ ศรีสัชนาลัย.....	249

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.11.4 สรุปแผนงานและโครงการตามการพัฒนาตามผังแม่บทบูรณาการ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชร.....	251
5.11.5 แนวคิดการบูรณาการโครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ.....	253
บรรณานุกรม	267
ภาคผนวก	269
ภาคผนวก ก.....	270
ภาคผนวก ข.....	311
ภาคผนวก ค.....	320
ประวัตินักวิจัย	335